

دوره پیش دبستانی در آینه قوانین آموزش و پرورش

دفتر پیش دبستانی

کلیدواژه‌ها: کودکان دیرآموز، توانایی، نوآموز

کودک دیرآموز

این کودکان دارای نیاز ویژه در مدارس عادی حضور می‌یابند. کودکان دیرآموز به دلایل فیزیولوژیک یا عوامل محیطی، دچار کاستی‌های ذهنی در یادگیری هستند. بهره هوشی آن‌ها، نه آن قدر پایین است که در مدارس استثنایی و در کنار کودکان کم‌توان ذهنی قرار بگیرند نه هوش بهرشان آن قدر بالاست که بتوانند به سرعت سایر همسالان خود، در مدارس عادی پیشرفت کنند. این کودکان در مدارس عادی ثبت‌نام می‌کنند و حضور می‌یابند تا سایر ابعاد رشد و یادگیری عملی‌شان، همراه با همسالانشان پرورش یابد. برای رسیدن به اهداف آموزشی، فعالیت‌های تربیتی غنی‌سازی و توسط مربیان در کلاس ارائه می‌شوند.

برخی اقدامات مؤثر ویژه نوآموز دیرآموز

- ❖ شناخت توانایی‌های نوآموز و انتظار پیشرفت متناسب با توانایی او برای رشد و یادگیری
- ❖ انتخاب زمان آموزش با توجه به آستانه تحمل نوآموزان پیش دبستانی، به‌ویژه دیرآموزان، و پرهیز از تکرار و تمرین یکنواخت و خسته‌کننده
- ❖ فراهم کردن فرصت تجربه موفق مبتنی بر توانایی‌ها برای یادگیری بهتر و جبران ضعف‌ها
- ❖ رعایت سلسله مراتب یادگیری و کسب اطمینان از آموختن پیش‌نیازهای لازم قبل از آموزش هر موضوع یا مهارت
- ❖ توجه به علایق نوآموز، دادن حق انتخاب و آزادی عمل به او در یادگیری هر موضوع و جهت دادن وی به سمت علایق جدید
- ❖ آغاز آموزش با پرسش‌هایی که نوآموز پاسخ آن‌ها را می‌داند، به منظور پیشگیری از احساس شکست و تخریب فرصت‌های یادگیری بعدی
- ❖ ایجاد انگیزه در نوآموز با پرسش‌های جذاب، بازی‌های آموزشی متنوع و مرتبط
- ❖ به‌کارگیری روش‌های متنوع آموزشی و پرورشی به‌ویژه استفاده از حواس پنج‌گانه نوآموز در یادگیری هر مطلب آموزشی (روش چندحسی)
- ❖ فراهم آوردن فرصت مناسب و تشویق نوآموز به کار بست آموخته‌ها در خارج از موقعیت‌های آموزشی (مثل انتخاب رنگ اسباب‌بازی بعد از آموزش رنگ‌ها)
- ❖ استفاده از آموزش غیرمستقیم و یادگیری مشاهده‌ای به‌ویژه در آموزش رفتارهای صحیح با ایجاد فرصت و فضای مشاهده رفتار و الگوبرداری از همسالان
- ❖ از آنجا که در این اجرای آزمایشی، نوآموزان دیرآموز مورد توجه ویژه قرار گرفته‌اند، در این شماره نکاتی درباره این کودکان ارائه گردید. در فرصت‌های آتی نیز به سایر اختلالات کودکان عادی با نیاز ویژه پرداخته خواهد شد.

تربیت کودکان ریشه در فرهنگ کهن ایران دارد و با ورود اسلام به ایران، شدت گرفته است. به دلیل اهمیت فعالیت‌های تربیتی کودکان، به‌ویژه در پیش دبستانی، با نگاهی به قوانین یکصد سال اخیر، جایگاه خاص این دوره در نظام آموزشی کشور مرور می‌شود. اولین آیین‌نامه کودکان در آبان ۱۳۱۲ هجری شمسی به تصویب شورای عالی فرهنگ رسید. این آیین‌نامه تا سال ۱۳۳۴ اعتبار داشت. در این زمان، اداره مستقلی برای مدیریت امور کودکان در وزارت فرهنگ وقت تأسیس شد و آیین‌نامه جدیدی تهیه و تصویب گردید. به منظور تربیت نیروی انسانی مراکز پیش از دبستان، در سال ۱۳۴۵ اساسنامه و برنامه‌های درسی آموزشگاهی کودکانی به تصویب شورای عالی فرهنگ رسید و این آموزشگاه‌ها از یک سال بعد آغاز به کار کردند. در سال ۱۳۴۹ شورای عالی آموزش و پرورش، آیین‌نامه جدید کودکان را تصویب کرد و براساس آن، تشکیل

کلاس‌های آمادگی ضمیمه مدارس مجاز اعلام شد.

از سال ۱۳۵۳ با تحلیل آمار مردودی پایه اول دبستان و مشکلات زبان‌آموزی در مناطق دوزبانه، آماده کردن کودکان ۵ ساله برای ورود به دبستان در اولویت آموزش و پرورش قرار گرفت. این برنامه با اعمال برخی تغییرات، هنوز به‌عنوان یکی از

در سال ۱۳۹۲ مقام معظم رهبری در متن سیاست‌های کلی تحولی، ضمن فرمان ارتقای جایگاه آموزش و پرورش به مثابه مهم‌ترین نهاد تربیت نیروی انسانی و مولد سرمایه اجتماعی، اجرای سیاست‌های مصوب و هدایت و نظارت بر آن از مهدکودک و پیش‌دبستانی تا دانشگاه را به‌عنوان وظیفه حاکمیتی به وزارت آموزش و پرورش ابلاغ فرمودند. در حال حاضر، علاوه بر در نظر داشتن نقشه جامع علمی و مهندسی فرهنگی کشور، اسناد و قوانین مصوب، سیاست‌های کلی تحولی ابلاغی مقام معظم رهبری فصل الخطاب نظام است. بر این مبنای، وزارت آموزش و پرورش توسعه کمی و کیفی دوره پیش‌دبستانی به‌ویژه در مناطق محروم و دوزبانه را با استفاده از تمام ظرفیت‌های موجود، به‌عنوان محور توسعه پایدار کشور در دستور کار دارد.

در چارچوب برنامه توسعه سنواتی و سازماندهی عوامل آموزشی در سال تحصیلی ۹۵-۹۴، بر توسعه پیش‌دبستانی از طریق برنامه‌ریزی برای تشکیل و استمرار کلاس‌های یک ساله پیش‌دبستانی مخصوصاً در مناطق دوزبانه، روستایی، عشایری براساس دستورالعمل‌های ابلاغی وزارتخانه تأکید گردیده و اختصاص نیرو به پیش‌دبستانی در مناطق کمتر توسعه‌یافته و دوزبانه، تجویز شده است. دفتر آموزش پیش‌دبستانی در حوزه معاونت آموزش ابتدایی، به‌عنوان مسئول مستقیم سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، هدایت و نظارت بر این دوره، تلاش می‌کند از طریق اعمال مدیریت یکپارچه در سطح ملی و با استفاده از فرصت‌های موجود، بستر مناسبی برای تحقق و توسعه عدالت آموزش پیش‌دبستانی با کیفیت فراهم آورد. دستاوردهای اجمالی حاصل از نظام برنامه‌ای سال ۹۴-۱۳۹۳ دفتر مذکور در همین شماره ارائه می‌شود.

پیش‌دبستانی را مصوب کرد. در این مجموعه، رویکرد و اهداف برنامه و محتوای فعالیت‌های دوره پیش‌دبستانی، ویژگی‌های عمومی مربی پیش‌دبستانی، ارزشیابی، محتوای آموزشی و پرورشی دوره پیش‌دبستانی و مدت‌زمان برنامه‌های این دوره مصوب شده است.

در سال ۱۳۸۳ به دنبال تعهد جمهوری اسلامی ایران مبنی بر تحقق اهداف شش‌گانه برنامه آموزش برای همه، سند ملی برنامه در کشور تدوین و توسط هیئت دولت تصویب شد و به کلیه دستگاه‌های اجرایی ابلاغ گردید. اولین هدف این برنامه، توسعه آموزش و پرورش پیش‌دبستانی بوده است. طبق این سند، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف شده است در قوانین بودجه سنواتی، ردیف اعتباری ویژه‌ای را به اجرای این برنامه اختصاص دهد.

در قانون برنامه چهارم توسعه کشور نیز لزوم گسترش کلاس‌های آمادگی و پیش‌دبستانی به‌ویژه در مناطق محروم، روستایی و دوزبانه تصویب شده است. ادامه این قانون در برنامه پنجم توسعه کشور تا سال ۱۳۹۴ تصویب شد. در سال ۱۳۹۰ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی تصویب و برای اجرا ابلاغ شد. در این سند، بر تعمیم دوره پیش‌دبستانی به‌ویژه در مناطق محروم، روستاها، حاشیه شهرها، عشایر و مناطق دوزبانه با نیازهای ویژه، با ایجاد فرصت‌های آموزشی متنوع و باکیفیت تأکید شده است.

برنامه‌های

آموزش پیش‌دبستانی اجرا می‌شود. در سال ۱۳۶۷ طرح کلیات نظام آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران تدوین شد و به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید. همچنین، مجلس شورای اسلامی صدور مجوز کودکان‌های غیرانتفاعی را به وزارت آموزش و پرورش واگذار کرد. در سال ۱۳۷۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی به‌عنوان مرجع عالی در امور فرهنگی کشور در مصوبه‌ای، طرح کلیه مسائل آموزش پیش‌دبستانی را به شورای عالی آموزش و پرورش واگذار نمود. بر این اساس، در سال ۱۳۸۲ شورای عالی آموزش و پرورش اساسنامه دوره پیش‌دبستانی را تدوین و با امضای رئیس قوه مجریه به‌عنوان رئیس این شورا مصوب کرد. بر مبنای مفاد این اساسنامه، دوره دو ساله پیش‌دبستانی، کودکان ۴ تا ۶ سال را زیر پوشش برنامه‌های تربیتی قرار می‌دهد. تأسیس مراکز پیش‌دبستانی توسط اشخاص حقوقی و حقیقی، پیش از کسب مجوز از وزارت آموزش و پرورش ممنوع است. شورای عالی آموزش و پرورش در سال ۱۳۸۷ اصول و چارچوب راهنمای برنامه و فعالیت‌های آموزشی و پرورشی دوره